

The Usage of Metadiscourse Markers in the Persuasive Texts Produced by the Students Learning Turkish as A Foreign Language

Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Öğrenciler Tarafından Üretilen İkna Metinlerinde Üstsöylem Belirleyicilerinin Kullanımı*

Elçin Esmer**1

Geliş / Received: 19.02.2018

Kabul / Accepted: 10.10.2018

ABSTRACT: The study aims to analyze the usage of metadiscourse markers in the persuasive texts produced by the students learning Turkish as a foreign language. The study used a descriptive survey model. Quantitative and qualitative methods were applied. The data for the study involves 30 persuasive written texts produced by the foreign students who are attending the Mersin University Turkish Application and Research Center. Drawing on Hyland (2005)'s metadiscourse classification the data were analyzed. Results reveal that there are some problems with the use of some metadiscourse markers in the texts. Therefore students can not produce coherent and cohesive persuasive texts.

Keywords: Persuasive texts, textual metadiscourse, interactional metadiscourse

ÖZ: Çalışmanın amacı Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrenciler tarafından üretilen ikna metinlerinde üstsöylem belirleyicilerinin nasıllığını sorgulamaktır. Çalışmada betimsel tarama araştırma deseni kullanılmış; nitel ve nicel yaklaşımlar benimsenmiştir. Çalışmanın veri tabanını Mersin Üniversitesi Türkçe Uygulama ve Araştırma Merkezinde eğitim gören yabancı öğrenci tarafından çeşitli konularda üretilen 30 yazılı ikna metni oluşturmaktadır. Yazılı ikna metinleri Hyland (2005)'in üstsöylem sınıflamasına göre nitel ve nicel çözümlenmeleri yapılmıştır. Bu çalışma sonucunda Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrenciler tarafından üretilen ikna metinlerinde üstsöylem belirleyicilerinin kullanımında kimi sorunlu görümlere rastlanılmıştır. Bu nedenle öğrencilerin iyi yapılandırılmış tutarlı ve bağdaşık bir ikna metni üretmedikleri gözlenmiştir.

Anahtar sözcükler: ikna metinleri, metinsel üstsöylem, kişilerarası üstsöylem

* Bu çalışma; 9. Uluslararası Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Kurultayı'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Doç. Dr., Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü, elciny@yahoo.com

Giriş

Üstsöylem (metadiscourse) diğer bir ifade ile *söylem yansımaları* (discourse reflexivity) alanyazında genellikle “söylem hakkındaki söylem” olarak tanımlanmaktadır (Adel, 2006). Üstsöylem iki düzey içermektedir (Hyland, 2005): *Metinsel üstsöylem* (Textual Metadiscourse) ve *Kişilerarası üstsöylem* (Interpersonal Metadiscourse).

Metinsel üstsöylem yazarın iyi yapılandırılmış tutarlı ve bağdaşık bir metin üretmesine ve bu yolla okuyucusunu yönlendirmesine olanak sağlar. Bu düzey şu dilsel öğeleri içermektedir:

1. *Bağlayıcılar* (Transitions): Tümceler arasındaki anlamsal ilişkiyi kurar. Bağlayıcıların metin içinde uygun bir biçimde kullanılmaması ifadeler arasındaki geçişlerin kurulamamasına dolayısıyla da metinde anlam bulanıklığına yol açar. Örneğin; çünkü, ama bunun yanı sıra v.b

2. *Çerçeve belirleyiciler* (Frame Markers): Metin aşamalarını gösteren belirleyicilerdir. Bu belirleyicilerin işlevi metindeki konu geçiş ve değişimlerini işaretlemektir. Örneğin; ilk olarak, sonuç olarak, burada benim amacım... v.b.

3. *Metin içi belirleyiciler* (Endophoric Markers): Metnin diğer bölümlerinde verilen bilgiye gönderimde bulunur ve böylece okuyucuya ek bilgi sunar. Örneğin; Bölüm 2 de belirtildiği gibi, yukarıda bahsedildiği gibi v.b.

4. *Açımlayıcılar* (Code glosses): Yazarın düşünsel dünyasının daha iyi anlaşılmasında okuyucuya yardımcı olur. Örneğin; diğer bir ifade ile, yani, demek istediğim şu ki, v.b.

5. *Tanıtlayıcılar* (Evidentials): Diğer metinlerden elde edilen bilgiye gönderimde bulunur. Tanıtlayıcı kullanımı ile metin üreticisi kendi argümanlarını destekler ve güçlendirir. Örneğin; Hyland (2005)'de de belirtildiği gibi.. v.b.

Kişilerarası üstsöylem ise metin içeriğine ve metin alıcısına yönelik tutumunu kodlamasında metin üreticisine yardımcı olur. Böylece metin üreticisi ve alıcısı arasındaki iletişimi sağlamaktadır. Bu üstsöylem düzeyi aşağıdaki şu dilsel öğeleri içermektedir:

1. *Kaçınsama* (Hedge): Metin üreticisi tarafından sunulan bilginin bir gerçekten öte düşünce olduğunu işaretler ve metin üreticisinin öznelliğini vurgular. Başka bir ifade ile metin üreticisinin önermenin tüm sorumluluğunu üstüne almadığını ve önermenin tartışmaya açık olduğunu gösterir (Oktar ve Cem Değer,1999; Adel,2006). Örneğin; Belki, olabilir v.b.

2. *Vurgulayıcı* (Booster): Vurgulayıcı dil ögesi ise metin üreticisinin karşıt ve alternatif görüşleri ortadan kaldırmasına, engellemesine olanak sağlar. Dolayısıyla da üreticinin söylediği şeyin kesin olduğunu ve üreticinin önermenin tüm sorumluluğunu üstüne aldığını gösterir. Örneğin; kesinlikle, açıkça görünmektedir, v.b.

3. *Tutum belirleyiciler* (Attitude Markers): Önermesel içerik ile ilgili metin üreticisinin bakış açısını, değerlendirmesini işaretler. Örneğin; İlginç, şaşırtıcı maalesef, v.b.

4. *Kendini Anma* (Self-mention): Birinci tekil kişi zamiri kullanımı yoluyla yazarın kendine yaptığı gönderimleri işaretler. Örneğin; Ben, Benim v.b.

5. *İlişki Belirleyicileri* (Engagement Markers): Yazarın okuyucuya seslenimlerini işaretler. Böylece okuyucu metne dahil edilir ve metin etkileşimsel bir nitelik kazanır. Örneğin; sevgili okuyucularım, fark ettiniz mi, v.b.

Üstsöylem çalışmalarının birçoğu ders kitabı (örn. Crismore, 1984), akademik araştırma makaleleri (örn. Hyland, 1999; Akbaş, 2012) gibi farklı bağlamlarda üretilmiş ikna metinlerine odaklanmaktadır. İkna metin türünün iletişimsel amacı okuyucunun düşüncesini yazarın bakış açısı doğrultusunda değiştirmektir. Diğer bir ifade ile yazarın, kendi amacı doğrultusunda okuyucuyu bir konuya inandırmaya ikna etmeye çalıştığı metin türüdür. Dolayısıyla da bu metin türü çok sayıda üstsöylem belirleyicileri içermektedir (Crismore, 1989). Üstsöylem belirleyicileri ile yazar metnin nasıl okunması, nasıl yorumlanması ve ayrıca metne nasıl reaksiyon verilmesi konusunda okuyucuyu yönlendirir ve böylece metnin ikna ediciliğini artırır (Crismore, Markkanen & Steffensen, 1993).

İkna metin üretebilme becerisi öğrencilerin akademik yaşantıları için önem taşımaktadır (Crowhurst 1990). Mauranen (1993) ve Hyland (2005) okul ortamlarında yazılı metin üretim çalışmalarında çoğunlukla dilbilgisi kurallarına odaklanıldığını; üstsöylem gibi sözbilimsel özelliklerin ve stratejilerin öğretilmesine çok az yer verildiğini dile getirmektedirler. Bunun doğal sonucu olarak da öğrenciler üstsöylem belirleyicilerini etkin bir biçimde kullanamamakta ve iyi geliştirilmiş ikna metni üretememektedirler.

Alanyazın taraması sırasında Türkiye’de üstsöylem çalışmalarının çoğunlukla Türk öğrencilerin Türkçe ve/veya İngilizce yazılı metin üretme edimleri (Örneğin; Bayyurt 2010; Akbaş 2012; Algı 2012) üzerine yapıldığı gözlenmiştir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin üstsöylem belirleyicilerini kullanımları üzerine herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Bu çalışmanın amacı Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrenciler tarafından üretilen ikna metinlerinde üstsöylem belirleyicilerinin nasıllığını sorgulamaktır. Bu sorgulama sonucunda elde edilen nitel ve nicel bulgulara dayanarak öğrencilerin metin içeriğine ve alıcısına yönelik tutumunu yansıtmaya ve tutarlı-bağdaşık bir metin üretme edimleri betimlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışma bu yönüyle alanyazında yapılan ilk çalışma özelliği taşımaktadır.

Yöntem

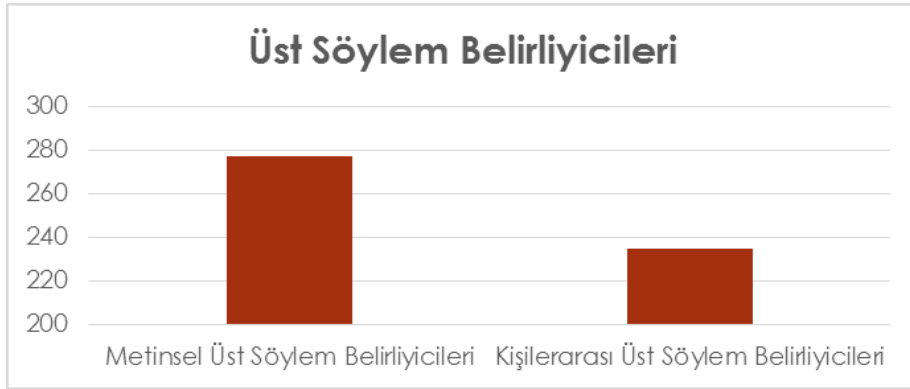
Çalışmanın veri tabanını Mersin Üniversitesi Türkçe Uygulama ve Araştırma Merkezinde B2 ve C1 Türkçe dil düzeyinde eğitim gören yabancı öğrenciler tarafından çeşitli konularda (Para mı Sağlık mı mutluluk getirir; Aileler çocuklarının sosyal medya hesabını kontrol etmeli mi? Sizce Türkiye’de yaşam kolay mıdır yoksa zor mudur? v.b.) tartışmacı ikna metin türünde üretilmiş 30 yazılı metin oluşturmaktadır. Yazma konularının seçiminde söz konusu merkezde görev yapan Türkçe öğretim elemanlarından uzman görüşü alınmıştır. Metinlerin seçiminde seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmanın amacına uygun olarak çalışmada betimsel tarama araştırma deseni kullanılmış olup nitel ve nicel yaklaşımlar benimsenmiştir. Verilerin çözümlenmesi aşamasında ilk olarak öğrencilerden alınan metinler Nooj Derlem işleme Aracına aktarılmıştır. Daha sonra, Hyland (2005)'in üstsöylem belirleyici sınıflaması temel alınarak nitel ve nicel çözümlenmeleri yapılmıştır.

Bulgular

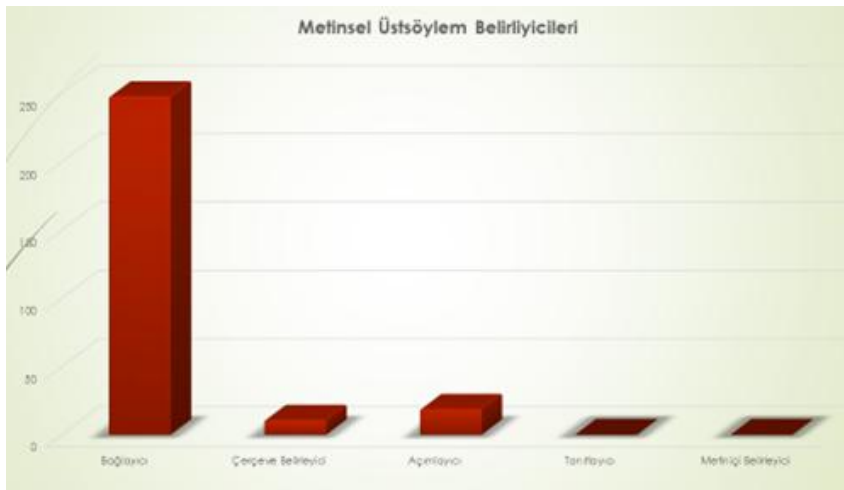
Aşağıda Grafik 1'de de görüleceği gibi veri tabanında metinsel üst söylem belirleyicilerinin yüksek kullanım sıklığı sergilediği gözlenmiştir. Buna karşın öğrencilerin metnin inandırıcılığını ikna ediciliğini artıran dolayısıyla da yazarın okuyucusu ile olan iletişimini kolaylaştıran kişilerarası üst söylem belirleyicilerini daha az sıklıkla kullandığı gözlenmiştir.

Grafik 1. Üstsöylem Belirleyicilerinin Kullanım Sıklık Dağılımı

Aşağıda Grafik 2'de de görüleceği gibi, bağlayıcı dilsel öğeler veri tabanında en yüksek kullanım sıklığı ile temsil edilmektedir. Açıklayıcı dilsel öğeler ikinci sırada yüksek kullanım sergilemektedir. Çerçeve belirleyici dilsel öğeler ise veri tabanında en az kullanım sıklığı göstermektedir. Metnin diğer kısımlarına gönderim yapan metin içi belirleyiciler ile bilginin geldiği kaynağı gösteren tanıtlayıcı kullanımına rastlanılmamıştır.

Grafik 2. Metinsel Üstsöylem Belirleyicilerinin Sıklık Dağılımı

Bu çalışma kapsamında elde edilen bu bulgular daha önce Ruspita (2014) ile Heng ve Tan (2010) tarafından yapılan çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Daha önce Ruspita (2014) tarafından da belirtildiği gibi, bağlayıcıların yüksek kullanım sergilemesi öğrencilerin metindeki tümceler ve aynı zamanda metnin farklı bölümleri arasında bağ kurmak gerektiği ön bilgi donanımına sahip olduğunun bir göstergesi olarak görülebilir.

Bağlayıcı dilsel öğeler anlamsal ilişkileri gösterir. Veri tabanında ekleme bildiren bağlaçların yüksek kullanım sıklığı sergilediği gözlenmiştir. Nedensellik bildiren bağlaçlar ikinci sırada yer almaktadır. Karşıtlık bildiren bağlaçlar ise en az kullanım sıklığı ile üçüncü sırada temsil edilmektedir. “Ve”, “ama”, “çünkü” bağlaçları veri tabanında en yüksek kullanım sıklığı sergileyen bağlaçlardır. Elde edilen bu bulgular aşağıda Tablo 1’de çizelgelleştirilmiştir.

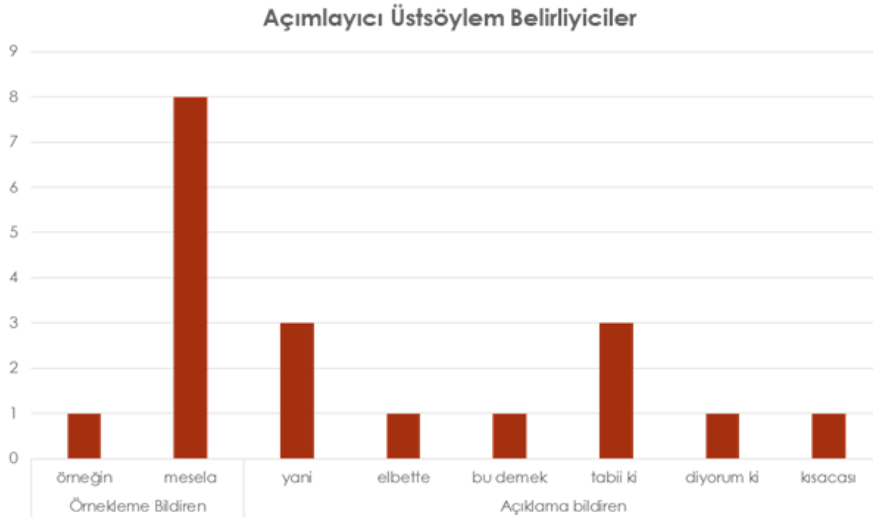
Anwardeen, Luyee, Gabriel ve Kalajahi (2013)’e göre öğrenci metinlerinde bu dilsel birimlerin fazla kullanımının öğretim sürecinde daha fazla karşılaşmalarından kaynaklandığı bildirilmektedir.

Tablo 1. Bağlayıcı Üstsöylem Belirleyicilerinin Sıklık Dağılımı

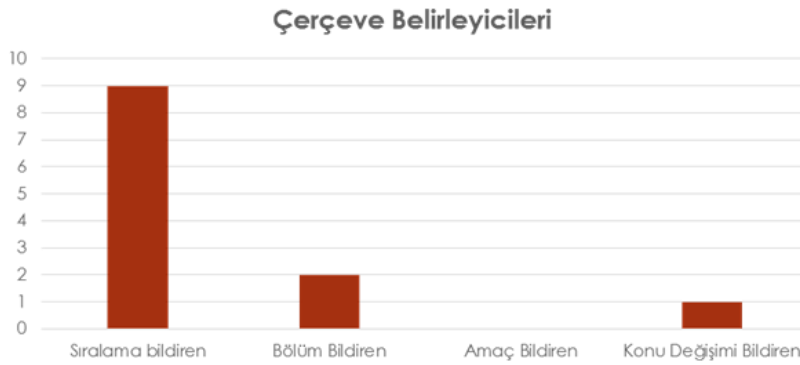
Bağlayıcı Üstsöylem Belirleyicileri	Bağlaçlar	f	
Ekleme Bildiren	Ve	103	
	Ayrıca	6	
	De	3	
	İle	1	
	Hatta	9	
	Yine	1	
	Veya	1	
	Top.	123	
	Nedensellik Bildiren	Çünkü	38
		Bu yüzden	8
Ve		6	
Bu nedenle		1	
Bu sebeple		1	
O yüzden		2	
Diği için		1	
Den dolayı		3	
Bunun için		1	
Top.		54	
Karşıtlık Bildiren	Ama	39	
	Fakat	3	
	Ancak	1	
	Top.	43	
Zaman Bildiren	O zaman	7	
	Her zaman	11	
	O gün	1	
	Her gün	1	
	Her sabah	1	
	Top.	21	
Genel Top.	241		

Açımlayıcı üstsöylem belirleyiciler çeşitli sözcükleri farklı biçimde açıklar veya örnekler. Grafik 3’te de görüleceği gibi örnekleme bildiren açımlayıcı dilsel öge “mesela” veri tabanında yüksek sıklıkla kullanılmaktadır. İkinci sırada ise açıklama bildiren “yani” ve “tabii ki” dilsel öğeleri yer almaktadır.

Veri tabanında açımlayıcı dilsel birimlerin az kullanılması yazarın amacının niyetinin metinde etkin bir biçimde verilememesine neden olmaktadır.

Grafik 3. Açımlayıcı Üstsöylem Belirleyicilerin Sıklık Dağılımı

Çerçeve üstsöylem belirleyicileri söylem edimlerini veya metin yapısını, sırasını gösterir. Veri tabanında anlatı ve betimleyici metin türüne özgü sıralama gösteren (sonra, önce, vb.) belirleyiciler yüksek kullanım sıklığı sergilemektedir. İkinci sırada bölüm bildiren (son olarak, vb.) belirleyiciler yer almaktadır. Veri tabanında sadece bir tane konu değişimi bildiren belirleyiciye rastlanılmıştır. Elde edilen bu bulgular aşağıda Grafik 4'te sunulmaktadır.

Grafik 4. Çerçeve Belirleyicilerinin Sıklık Dağılımı

Niteliksel açıdan bakıldığında veri tabanında bazı metinlerde (%43) metinsel üstsöylem belirleyicilerinin işlevsiz bir biçimde kullanıldığı gözlenmiştir. Bunun yanı sıra, kimi metinlerde (%33) de bağlayıcı dilsel belirleyicilerinin işlevlerine uygun olmayan biçimde kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bu durum metindeki önermelerin anlamsal ilişkilendirilmesinde sorunlara neden olmaktadır. Dolayısıyla da metin tutarlılığı bozulmaktadır.

Örnek 1:

“o günde Türklerin kalbinde ilk şey hissettim iyilik ve hoşlanmak *çünkü* Mersine gitmek için taksiye bindim. henüz şoförü yorgunluğum duygulandırdı ve hemen en yakın benzin istasyonuna gitti su şişe alıp bana verdi bu davranıştan çok hoşlandım tabii büyük biri değil ama hümanizme bir yeni yol gösteriyor....”

Örnek 2:

“...geçen yaz çok üniversitelerden kabul mektupları aldım kayıt yaptırmak için çoğu şehirlere gittim. O zamanda farklı anlamları kavramları öğrendim. Özgürlük kavramı değiştirdi. *Mesela* burada yeni şeyler yapmaya başladım *mesela* bir kaç film yaptım farklı kültür tanıdım Türk kültürü ve Suriye kültürü arasında çok benzeyen”

Örnek 3:

“parayla her problemler gider hatta bazı sağlık sorunları gider paralı insan *veya* zengin insan topluma iyilik getirir”

Yukarıda Örnek 1’de sonuç-neden ilişkisi kuran *çünkü* belirleyicisinden sonra birinci önermenin nedeni metne sunulmadan *Mersine gitmek için taksiye bindim* tümcesinin gelmesi metinde sonuç-neden ilişkisinin kurulamamasına yol açmaktadır. Dolayısıyla da *çünkü* belirleyicisi metinde işlevsiz kalmaktadır. Örnek 2’de açımlayıcı örneklendirici *mesela* belirleyicisi gereksiz bir biçimde tekrar edilmekte olup metin tutarlılığı bozulmaktadır. Örnek 3’te de *paralı*, *zengin* eş anlamlı sıfatlarının birbirine eklenen birimlerden yalnızca birinin seçilmesi gerektiği bilgisini ileten *veya* bağlacı ile kullanımı anlamsal bozukluğa yol açmaktadır. Dolayısıyla da metin tutarlılığı bozulmaktadır.

Veri tabanında kişisel üstsöylem belirleyicilerinin dağılımına baktığımızda Grafikde de görüleceği gibi tutum belirleyicilerinin yüksek kullanım sıklığı gösterdiği görülmüştür. Vurgulayıcılar ikinci sırada yüksek kullanım sergilemektedir. Vurgulayıcıları sırasıyla kendini anma, kaçınınsama ve ilişki belirleyicileri izlemektedir.

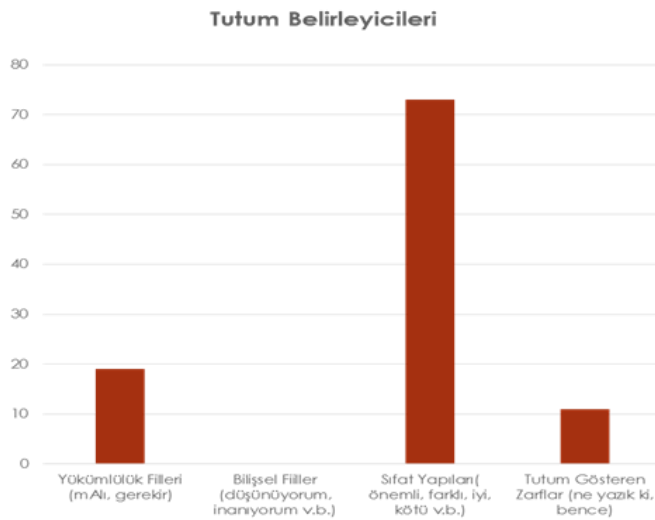
İkna metinlerinde kaçınınsama ve kendini anma kişilerarası üstsöylem belirleyicilerinin diğer belirleyicilere göre daha fazla kullanım sıklığı sergilemesi beklenir. Ancak bizim çalışmamızda kişilerarası üstsöylem belirleyicilerinin betimleyici metin türüne özgü bir dağılım sergilediği gözlenmiştir. Grafik 5’te de görüleceği gibi tutum belirleyicileri en yüksek kullanım sıklığı göstermektedir. Vurgulayıcılar ikinci sırada yüksek kullanım sergilemektedir. Vurgulayıcıları sırasıyla kendini anma, kaçınınsama ve ilişki belirleyicileri izlemektedir.

Grafik 5. Kişilerarası Üstsöylem Belirleyicilerinin Sıklık Dağılımı

Tutum belirleyicileri yazarın önermeye karşı tutumunu gösterir. Aşağıda Grafik 6 ve Örnek 4’te görüleceği gibi, veri tabanında yazarın önermeye karşın kendi tutumlarını yansıtmak ve bu yolla okuyucu ikna etmek adına en yüksek kullanım sıklığı ile *önemli, iyi gibi* sıfat yapıları kullanılmaktadır. İkinci sırada yükümlülük fiilleri, üçüncü ve son sırada ise tutum gösteren zarflar yer almaktadır.

Grafik 6. Tutum Belirleyicilerinin Sıklık Dağılımı

Örnek 4:

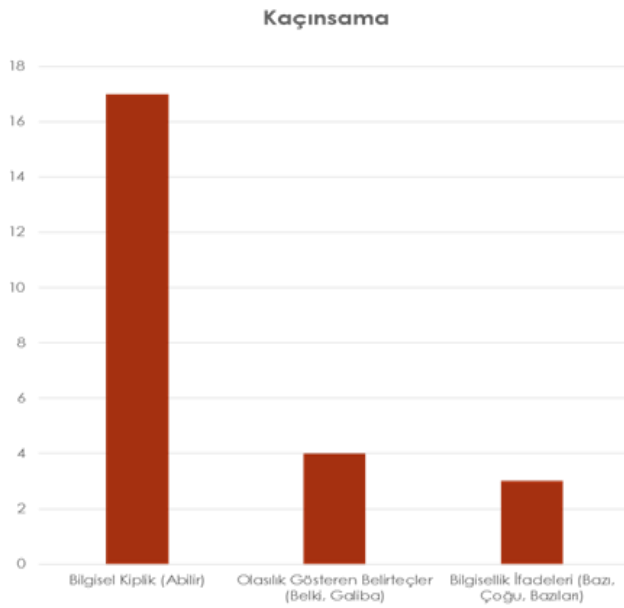
“Sosyal medya da artık bir sürü insanlar bir sürü sayfalar siteler her konuda ilgili bir şeyler var tabii bu durumda iyi şeyler ve kötü şeyler görebiliriz farklı insanlar farklı ülkelerden görüşebiliriz bazıları iyi olabilir bazıları da kötü olabilir ondan dolayı her zaman baba ve anne küçük çocukların hesaplarını her zaman kontrol etmeli.”

Tartışmacı ikna metin türü bilginin nesnel olarak sunumunu gerektirir. Bu nedenle de yazarın öne sürdüğü önermeye ilişkin sorumluluğunu azaltan ve böylece okuyucunun onayını almasını kolaylaştıran kaçınama dilsel birimlerine bu metin türünde daha sık rastlanılır. Kaçınama ifadelerinin metinde sık kullanılması yazarın kendi iddiasını güçlendirerek karşıt iddiayı çürütmesine olanak verir. Daha önce de belirtildiği gibi çalışma kapsamında kaçınama üstsöylem belirleyicilerine çok fazla rastlanılmamıştır. Kaçınama ifadelerinin azlığı öğrencilerin kendi iddialarını güçlendirme ve karşı iddiayı çürütmede sorun yaşadıklarının bir göstergesi olarak görülebilir. Hong ve Cao (2014)’e

göre bu durum öğrencilerin kaçınınsama ifadelerinin önermenin gücünü azaltan dilsel öğeler olduğu ön bilgisine sahip olmasından kaynaklanmaktadır.

Aşağıda Grafik 7 ve Örnek 5’te de görüleceği gibi veri tabanında en sık kullanılan kaçınınsama üstsöylem belirleyicisi bilgisel kiplik birimi *-Abilir* dir. İkinci sırada olasılık gösteren belirteçler; üçüncü sırada ise bilgisellik ifadeleri yer almaktadır.

Grafik 7. Kaçınınsama Üstsöylem Belirleyicilerinin Dağılımı

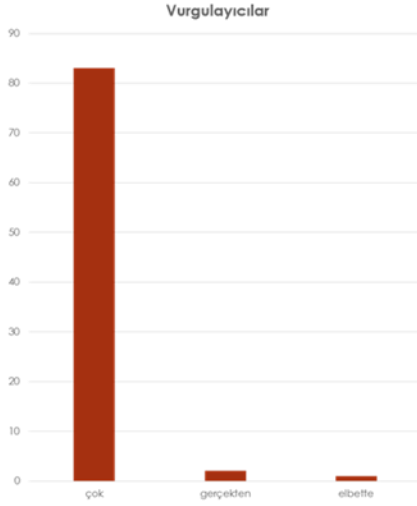
Örnek 5:

“..... onlar topluma hiçbir şey vermiyor hatta onlar dert *olabilir* ama sağlıklı insan her şeyde *çalışabilir*.. *galiba* Türkiye’ye geldiler o yüzden kiralık evler daha pahalı oldu”

Bunun yanı sıra çalışmada ifadenin/ yazarın kesinliğini gösteren vurgulayıcıların *çok, gerçekten, elbette* belirteçleri ile sınırlı kaldığı gözlenmiştir. Grafik (8)’de de görüldüğü gibi, Biber (2006)’ın daha çok konuşma söyleminde kullanıldığını belirttiği *çok* belirteci en yüksek kullanım sıklığı belirtmektedir.

Aşağıda Örnek 6’da da görüleceği gibi, veri tabanında *çok* belirteci ile, önermenin kesinliği ya da doğruluğunun vurgulanmasından öte *güzel, önemli v.b.* öznel niteliklerin derecesi vurgulanmaktadır. Bu durum metinlerin ikna ediciliğini azaltmaktadır.

Grafik 8. Vurgulayıcı Üstsöylem Belirleyicilerinin Dağılımı

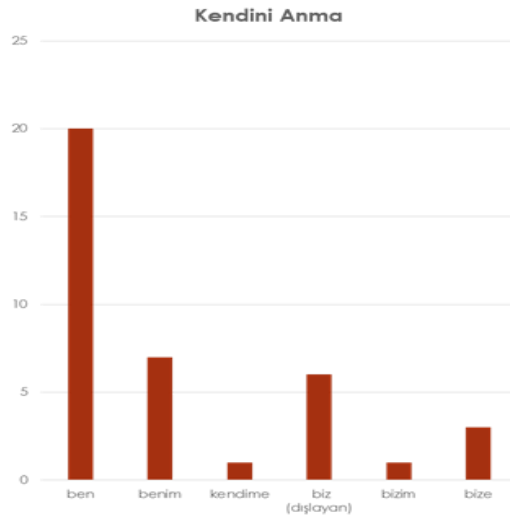

Örnek 6:

“Türkiye *çok* güzel bir ülke her insan ona gelmekten *çok* hoşlanıyor. Ben de öyle idim. Suriyeliyken Türkiyeye gelmek çok istiyordum ama bu şekilde değil yani savaştan ölmekten değil.. savaş Suriyede gün sonra gün artıyor o zaman *elbette* göçmenler sayısı o da artıyor”

Kendini anma üstsöylem belirleyicisi metnin üreticisine açık referans gönderir. Bu belirleyici yazarın konu hakkında yetkin bir otorite olduğunu yansıtarak okuyucuyu öne sürülen iddianın geçerliliğine inandırma işlevi üstlenmektedir.

Grafik 9. Kendini Anma Üstsöylem Belirleyicisinin Sıklık Dağılımı

Yukarıda Grafik 9’da da görüldüğü gibi veri tabanında 1. tekil kişi adlı en yüksek kullanım sıklığı göstermektedir. Daha çok konuşma söyleminde gözlenen 1. tekil kişi kullanımının fazla olması yazarın yetkin kişiliğinin metne tam olarak yansıtılamamasına diğer bir ifade ile yazarın metinde düşünce sahibi olarak belirginleşmemesine neden olmaktadır. Dolayısıyla da metnin ikna ediciliği azalmaktadır. Yine Grafik 9’da görüldüğü

gibi, veri tabanında bazı metinlerde yazarın kendisini okuyucusundan ayrı tuttuğunu kodlayan ve yazarı düşünce sahibi olarak belirginleştiren 1. çoğul kişi dışlayan *biz* (Exclusive WE) kullanımına rastlanılmıştır.

Aşağıdaki örnek metinlerde bu durum şu şekilde görülmektedir.

Örnek 7:

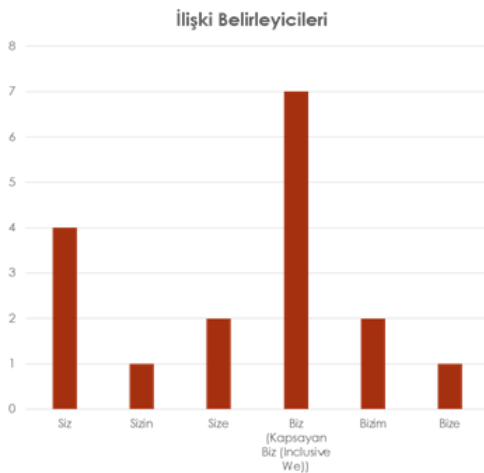
“...*Ben* şimdi geleceğim nasıl olacak diye düşünmüyorum çoktandır geleceğimi düşünmüyorum ..”

Örnek 8:

“Türkiyede *biz* mutluyuz. *Bize* herkes iyi davranıyor. Türkiyeye gelmeden önce Mısıra gittim ama Mısırdan hoşuma gitmedi çünkü mısırdaki hayat çok çelişkili insanlar kültür öğrenmek günlük hayat farklı *bizi* istemiyorlar....”

İlişki belirleyici üstsöylem belirleyicileri metin alıcısı ile olan ilişkiye gönderim yapar. Aşağıda Grafik 10’da ve Örnek 9’da görüleceği gibi veri tabanında yazarın kendini okuyucu ile bütünleştirdiği 1. çoğul kişi kapsayan *biz* (Inclusive We) ve okuyucu ile söyleşimsel bir alan yaratan 2. çoğul kişi adlı *siz* kullanımlarına rastlanılmıştır. Bu çalışma kapsamında ilişki belirleyicilerinin kullanım sıklığının az olması yazarın okuyucusu ile yakın ilişki kurmasını güçleştiren bir unsur olarak görülmektedir.

Grafik 10. İlişki Belirleyicileri Sıklık Dağılımı

Örnek 9:

“...*Ben* şimdi *size* bazı sıkıntıları anlatacağım *sizinle* benzer şeyler.....bu zamanda çok fena şeyler görüyoruz *biz* şimdi sosyal medya dünyada çok vakit geçiriyoruz hatta ailemizden daha çok her zaman cep telefonuna bakıyoruz sosyal medya çok fitneci ve aldatıcı var...”

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışma sonucunda elde edilen bulgular Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin üst söylem belirleyicilerini metinlerinde etkin bir biçimde kullanamadıklarını

göstermektedir. Bu nedenle de öğrenciler iyi yapılandırılmış bir ikna metni üretememektedirler. Bu çalışma kapsamında elde edilen bu bulgular alanyazında daha önce Heng ve Tan (2010), Anwardeen, Luyee, Gabriel ve Kalajahi (2013), Hong ve Cao (2014), Ruspita (2014) tarafından yapılan çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Bu çalışma kapsamında öğrenci metinlerinde gözlenen sorunlar öğrencilerin edinçlerinde, üstsöylem belirleyicileri ile ilgili belirli bir bilişsel bilgi donanımına yeterince sahip olmamalarından kaynaklanmaktadır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğretimi yazım derslerinde üstsöylem belirleyicileri ile ilgili bilgi ve aktivitelere ağırlık verildiği takdirde öğrencilerin ikna metin üretim becerilerinde olumlu değişiklikler gözleneceği düşünülmektedir.

Ayrıca burada belirtilmesi gerekir ki bu çalışmanın veri tabanını oluşturan metinlerde gözlemlendiğimiz ve kullandığımız kuramsal çerçeveler ışığında değerlendirdiğimiz sorunların, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilere özgü sorunlar olarak değerlendirilmesi Türkçeyi anadil olarak konuşan ideal katılımcıların ürettiği metinler ile karşılaştırılması sonrasında mümkün olacaktır. Bizim çalışmamız Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde üstsöylem çözümlenmeleri konusunda yapılacak sonraki çalışmalar için betimsel bir başlangıç noktasını oluşturmakta olup ideal katılımcıların metinleriyle yapılması gereken karşılaştırmalı çalışmaların gerekliliğini de vurgulamaktadır.

Kaynakça

- Ädel, A. (2006). *Metadiscourse in L1 and L2 English*: Annelie Ädel (Vol. 24). John Benjamins Publishing Co.
- Akbaş, E. (2012). Interactional Metadiscourse in Turkish Postgraduates' Academic Texts: A Comparative Study of How They Introduce and Conclude. *Journal on English Language Teaching*, 2(3), 35-45.
- Algı, S. (2012). Hedges and boosters in L1 and L2 argumentative paragraphs: Implications for teaching L2 academic writing. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, ODTÜ.
- Anwardeen, N. H., Luyee, O. E., Gabriel, J. & Kalajahi, S. A. R. (2013). An Analysis: The Usage of Metadiscourse in Argumentative Writing by Malaysian Tertiary Level of Students. *English Language Teaching*, Vol. 6, No. 9, 83-96.
- Bayyurt, Y. (2010). Author positioning in academic writing. In Zyngier, S. & Viana, V. (Eds), *Avaliações e perspectivas: mapeando os estudos empíricos na área de Humanas (Appraisals and perspectives: mapping empirical studies in the Humanities)*. (pp. 163-184). Rio de Janeiro: The Federal University of Rio de Janeiro.
- Biber, D. (2006). *University language: A corpus-based study of spoken and written registers*. Amsterdam: John Benjamins.
- Crismore, A. (1984). The rhetoric of textbooks: metadiscourse. *Journal of Curriculum Studies*, 16(3), 279-296. <http://dx.doi.org/10.1080/0022027840160306>
- Crismore, A. (1989). Talking with readers: metadiscourse as rhetorical act. New York: Peter Lang.
- Crismore, A., Markkanen, R. & Steffensen, M. S. (1993). Metadiscourse in persuasive writing: A study of texts written by American and Finish university students. *Written Communication*, 10(1), 39-71.
- Crowhurst, M. (1990). Teaching and learning the writing of persuasive/argumentative discourse. *Canadian Journal of Education*, 15(4), 348-359.

- Hong, H. & Cao, F. (2014). Interactional metadiscourse in young EFL learner writing: A corpus-based study. *International Journal of Corpus Linguistics*, 19(2), 201-224.
- Heng, C. S. & Tan, H. (2010). Extracting and comparing the intricacies of metadiscourse of two written persuasive corpora. *International Journal of Education and Development Using Information and Communication Technology (IJEDICT)*, 6(3), 124-146.
- Hyland, K. (1999). Talking to students: Metadiscourse in introductory coursebooks. *English for Specific Purposes*, 18(1), 3-26.
- Hyland, K. (2005). *Metadiscourse: Exploring interaction in writing*. Oxford: Continuum.
- Mauranen, A. (1993). *Cultural differences in academic rhetoric: A textlinguistic study*. Frankfurt am Main: Peter Lang Publisher.
- Rustipa, K. (2014). Metadiscourse in Indonesian EFL Learners' Persuasive Texts: A Case Study at English Department, UNISBANK. *International Journal of English Linguistics*; Vol. 4, No. 1, 44-52.